

Nr 563

Av herr Nihlfors, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 117, angående vissa organisationsförändringar inom försvaret.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 117 angående vissa organisationsförändringar inom försvaret har bl. a. föreslagits att förberedande fältflygarskolan (FÖFS) förläggs till Herrevadskloster i Riseberga kommun i Skåne. Departementschefen har därvid frångått flygvapenchefens i propositionen refererade förslag, att nämnda skola skulle förläggas till Halmstad, där F 14 indrages, och flyttning sålunda ske från nuvarande placering i Hägernäs (F 2), strax norr om Stockholm.

Chefens för flygvapnet motivering för FÖFS förläggning till Halmstad var att lämpliga lokaler där skulle bli tillgängliga och att närheten till F 5 i Ljungbyhed innebar en fördel. Därvid räknades med att den förberedande flygning, som skolans elever skall genomgå, skulle äga rum vid F 5 och att elevtransporter dit fick ske med buss, en väglängd på ca 10 mil. Flygledningen tog i detta sammanhang inte upp ett tidigare framfört förslag om placering vid Herrevadskloster, som blott ligger en halv mil från F 5.

För något år sedan föreslog flygvapenchefen att FÖFS skulle utvecklas till ett flygläroverk med treårig studietid och förflyttas till Herrevadskloster, där det då skulle erfordras omfattande nybyggnader, för vilka kostnaderna beräknades uppgå till nära 10 miljoner kronor, vartill kom inventarietkostnader för 2,5 miljoner kronor. De flesta remissinstanserna avböjde tanken på inrättandet av ett sådant läroverk. Departementschefen, som redovisade förslaget i proposition nr 110 till 1958 års A-riksdag, förklarade att han fann frågan i behov av ytterligare övervägande. Förslaget togs dock upp i motioner i båda kamrarna (tryckt i första kammaren nr 437) och i motionerna föreslogs även en placering i Herrevadskloster. I sitt avstyrkande av motionerna erinrade statsutskottet (utlåtande nr 53 till B-riksdagen) om att flygvapenchefen föreslagit att ett eventuellt läroverk kunde förläggas till Halmstad »varigenom de betydande investeringarna vid Herrevadskloster skulle kunna undvikas».

I detta sammanhang kan det vara av intresse att fästa uppmärksamheten på att vid remissbehandlingen av förslaget om ett flygläroverk och dess placering tre instanser tog upp tanken på en placering i Uppsala i anknäring till försvarets läroverk därstädes. Såväl statskontoret som försvarets civilförvaltning var inne på denna tanke. Styrelsen för försvarets läroverk omnämnde dessutom att läroverket hade outnyttjad kapacitet och ville därför ha en närmare utredning av frågan.

I proposition nr 117 till årets riksdag motiveras förslaget om FÖFS för-

läggning till Herrevadskloster i första hand med att då radarskolan vid Hägernäs skall utvidgas, kan FÖFS inte bli kvar där utan att nybyggnader behöver åstadkommas. Ej heller kan enligt departementschefen en flyttning ske till Uppsala av bl. a. kostnadsskäl. Enär departementschefen frångår flygvapenchefens förslag om flyttning till Halmstad, därför att han anser att dit bör flyttas flygvapnets centrala skolor, som nu är placerade i Västerås, kvarstår enligt honom som lämplig förläggningsort Herrevadskloster. De erforderliga investeringskostnaderna torde enligt departementschefen inte överstiga 3 miljoner kronor. Slutligen tillkommer som ett motiv för departementschefens herrevadsförslag att »denna lösning bidrager också till att motverka de olägenheter som indragningen av Herrevadsklostets re-
montdepå inneburit för Riseberga kommun».

Att sistnämnda synpunkt skulle få inverka på bedömningen av frågan om en militär skolas placering är mycket uppseendeväckande, särskilt sett mot bakgrunden av att departementschefen inte närmare redovisat vilka merkostnader som skulle uppstå vid ett kvarblivande å Hägernäs eller vid en förläggning i Uppsala i anknytning till försvarsläroverket där.

De nybyggnader som skulle erfordras vid FÖFS kvarblivande å Hägernäs kan inte tillnärmelsevis draga sådana kostnader som de som en förläggning till Herrevadskloster skulle medföra. Förläggningens kaserner finns ju redan. Transportavståndet för elevernas förberedande flygning uppgår till 3 mil, om Barkarby (F 8) användes och till 4 mil, om Tullinge (F 18) kommer till användning.

Anledning kan finnas att i detta sammanhang fästa uppmärksamheten på att den förberedande flygning, som skolans elever får vara med om, skall vara av föga omfattning och ha till syfte att avgöra om en elev över huvud passar som flygare. Det gäller med andra ord att gallra i elevmaterialet, så att inte felinvestering sker i för flygning olämpliga personers utbildning. Den tanken har också väckts att dessa elever skulle kunna prövas i luften såsom passagerare i de flygplan, som står till flygledningens förfogande för dess regelbundna flygningar. Av det anförda framgår att FÖFS inte ur utbildningssynpunkt fordrar någon förläggning intill F 5 i Ljungbyhed.

Om en förläggning i Uppsala togs upp till allvarlig prövning, skulle troligen kunna konstateras att kostnaderna för behövliga tillbyggnader av skollokaler vid försvarsläroverket inte behöver uppgå till de 3 miljoner kronor, som herrevadsprojektet antas omedelbart kosta. Logifrågan torde i Uppsala kunna ordnas därigenom att försvarsläroverkets ca 500 elever f. n. inte helt utnyttjar logimöjligheterna i de kaserner, som tillhör arméns underofficerssskola. Större delen av försvarsläroverkets elever hyr nämligen bostad ute i staden, vilket ej är förvånansvärt, då denna elevkategori är relativt bra avlönad. FÖFS-eleverna borde därför kunna inrymmas i nu tillgängliga logiutrymmen.

Den förberedande elevflygningen kan lätt ordnas i Uppsala, då såväl flygkadettskolan (F 20) och Upplands flygflottilj (F 16) finns i närheten, på mindre än en mils avstånd.

Den nuvarande placeringen av FÖFS i Hägernäs har visat sig vara ur rekryteringssynpunkt fördelaktig. Det centrala läget är en tillgång i detta hänseende. En placering av skolan i Skåne skulle avsevärt fördyra elevernas resor. Över hälften av eleverna kommer nämligen från Norrland och Mellansverige. Även de goda möjligheterna till lärarrekrutering skulle förmodligen minska genom en flyttning sådan som departementschefen föreslagit.

En granskning av de olika möjligheter till FÖFS placering och en jämförelse mellan kostnaderna för olika förslag synes böra föregå ett definitivt ställningstagande. Departementschefen har emellertid inte framlagt någon redovisning av kostnaderna för olika alternativ, såsom ett kvarblivande i Hägernäs eller flyttning till Uppsala eller eventuellt annan ort med lämplig belägenhet. Frågan om den förberedande fältflygarskolans förläggning bör därför tas under förnyad prövning och grundligare utredning företas.

På grund av vad ovan anförts hemställes,

att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts förslag i proposition nr 117 att förberedande fältflygarskolan skall förläggas till Herrevadskloster och i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om en förutsättningslös utredning om skolans förläggningsort med beaktande av behovet att hålla nere statens kostnader.

Stockholm den 14 april 1959

Folke Nihlfors
